

Sygn. akt III U 116/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 grudnia 2020 r.

Sąd Okręgowy w Łomży III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący : sędzia Jolanta Pardo

Protokolant : st. sekr. sąd. Małgorzata Olszewska

po rozpoznaniu 18 grudnia 2020 r. w Ł., na rozprawie

sprawy J. L.

przeciwko Dyrektorowi Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

o wysokość emerytury policyjnej i policyjnej renty inwalidzkiej

na skutek odwołania J. L.

od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w W.

z 6 lipca 2017 r. Nr ZER- (...)(...)

i z 6 lipca 2017 r. Nr ZER- (...)(...)

zmienia zaskarżone decyzje i wysokość emerytury policyjnej J. L. na dzień 01.10.2017 r. ustala na 3.796,44 (trzy tysiące siedemset dziewięćdziesiąt sześć i 44/100) złotych brutto, a wysokość policyjnej renty inwalidzkiej na dzień 01.10.2017 r. ustala na 1.926,17 (jeden tysiąc dziewięćset dwadzieścia sześć i 17/100) złotych brutto.

Sygn. akt III U 116/19

UZASADNIENIE

Decyzją z 6 lipca 2017 r. Nr (...) Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, na podstawie art. 15c w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 708 z późn. zm.) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji Nr(...) z 4 kwietnia 2017 r., ponownie ustalił wysokość emerytury J. L. na 2.699,27 zł. Obliczona emerytura wynosi 56,88% podstawy wymiaru świadczenia, którą stanowi kwota 4.745,55 zł. Ponieważ jednak emerytura jest wyższa od kwoty 2.069,02 zł, tj. przeciętnej emerytury ogłoszonej przez Prezesa ZUS, wobec tego wysokość świadczenia ograniczono do 2.069,02 zł.

Kolejną decyzją z 6 lipca 2017 r. Nr (...) Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji, na podstawie art. 22a w zw. z art. 32 ust. 1 pkt 1 ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby

Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 708 z późn. zm.) oraz na podstawie otrzymanej z IPN informacji Nr (...) z 4 kwietnia 2017 r., ponownie ustalił wysokość renty inwalidzkiej J. L. na 0,00 zł. Obliczona renta inwalidzka z tytułu zaliczenia do III grupy stanowi 0,00% podstawy wymiaru świadczenia, którą stanowi kwota 4.815,42 zł. Tak ustalona wysokość renty inwalidzkiej jest niższa od kwoty odpowiedniego świadczenia w najniższej wysokości, wobec tego wysokość renty inwalidzkiej podwyższono do kwoty 750,00 zł.

Odwołania od obu decyzji złożył J. L. zaskarżając je w całości. Zaskarżonym decyzjom zarzucił naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.:

1) art. 2 Konstytucji RP, polegające na arbitralnym obniżeniu przysługującego mu świadczenia rentowego, co narusza zasadę ochrony praw nabytych i zasadę sprawiedliwości społecznej, a także zasadę zaufania obywatela do państwa i tworzonego przez nie prawa oraz niedziałania prawa wstecz, wynikające z zasady demokratycznego państwa prawnego;

2) art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP polegające na arbitralnym obniżeniu przysługującego mu świadczenia rentowego, co stanowi nieproporcjonalne i nieuzasadnione naruszenie przysługującego mu prawa do zabezpieczenia społecznego w razie niezdolności do pracy ze względu na chorobę lub inwalidztwo oraz po osiągnięciu wieku emerytalnego;

3) art. 30 oraz art. 47 Konstytucji RP w zw. z art. 8 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności polegające na naruszeniu jego godności, prawa do ochrony czci, dobrego imienia, prawa do prywatności i prawa do poszanowania życia rodzinnego, poprzez przyjęcie, że jego służba w okresie przed 31 lipca 1990 r. stanowiła „służbę na rzecz totalitarnego państwa”, a tym samym arbitralne przypisanie mu - w akcie prawnym rangi ustawy - winy za działania związane z naruszeniami praw człowieka, których dopuszczali się niektórzy przedstawiciele władzy publicznej PRL oraz niektórzy funkcjonariusze organów bezpieczeństwa PRL, a do których on w żaden sposób się nie przyczynił;

4) art. 32 ust. 1 w zw. z art. 64 ust. 1 i 2 oraz art. 67 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na nieuzasadnionym, dyskryminującym zróżnicowaniu jego uprawnień o charakterze majątkowym wynikających ze służby po roku 1990 i obniżeniu świadczeń rentowych należnych mu z tytułu tej służby, w stosunku do osób, które nie pełniły służby w okresie PRL, w sposób naruszający zasadę równości wobec prawa;

5) art. 45 ust. 1 w zw. z art. 10 ust. 1 i 2 Konstytucji RP oraz art. 42 ust. 1 Konstytucji RP w zw. z art. 6 ust. 2 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na zastosowaniu represji bez wykazania winy indywidualnej, zastąpienie w tym zakresie władzy sądowniczej władzą ustawodawczą i odwróceniu w ten sposób zasady domniemania niewinności przez uznanie wszystkich funkcjonariuszy będących w służbie przed 31 lipca 1990 r. za winnych działań zasługujących na penalizację;

a w konsekwencji powyższych naruszeń:

6) art. 64 ust. 1 i 2 w zw. z art. 67 ust. 1 w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji RP w zw. z art. 1 Protokołu nr (...) do Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności w zw. z art. 14 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, polegające na arbitralnym naruszeniu jego osobistych praw majątkowych i prawa do poszanowania mienia, które podlegają równej dla wszystkich ochronie, na skutek nieproporcjonalnego naruszenia jego prawa do zabezpieczenia społecznego, co stanowi przejaw nieuzasadnionej represji ekonomicznej.

W oparciu o powyższe zarzuty wniósł o zmianę zaskarżonych decyzji przez przyznanie mu świadczeń w dotychczasowej wysokości oraz zasądzenie od organu rentowego na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

W odpowiedzi na odwołania pełnomocnik organu emerytalno-rentowego wniósł o ich oddalenie oraz zasądzenie od odwołującego się kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości stawki minimalnej. W uzasadnieniu wskazał, że odwołania są niezasadne. Wskazał, że zasady obliczania wysokości emerytury i renty inwalidzkiej dla osób, które pełniły służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, określają przepisy art. 15c i 22a ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin. Powołane przepisy zawierają obostrzenie zawarte w ust. 3, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust. 1 i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Taka sama regulacja dotyczy renty inwalidzkiej, która nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych - art. 22a ust. 3 ustawy. Pełnomocnik podniósł, że ustawodawca zobowiązał tym samym organ emerytalny do wszczynania z urzędu postępowania w przedmiocie ponownego ustalenia prawa do świadczeń i wysokości świadczeń stosownie do wyżej wymienionych przepisów. Wskazał również, że wysokość świadczenia została ustalona na podstawie informacji o przebiegu służby z 04.04.2017 r. sporządzonej przez Instytut Pamięi Narodowej, która jest wiążąca dla organu emerytalno-rentowego. Podniósł, że środkiem dowodowym potwierdzającym datę i podstawę zwolnienia ze służby oraz okres służby jest zaświadczenie o przebiegu służby, sporządzone na podstawie akt osobowych funkcjonariusza, wystawione przez właściwe organy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu lub Państwowej Straży Pożarnej. Dodał jednocześnie, że zgodnie z przepisami, informacja o przebiegu służby jest równoważna z zaświadczeniem o przebiegu służby sporządzonym na podstawie akt osobowych przez właściwe organy.

Sąd Okręgowy ustalił co następuje:

J. L. urodził się (...)

01.02.1979 r. został przyjęty do służby w MO i mianowany funkcjonariuszem w okresie służby przygotowawczej na stanowisko posterunkowego Posterunku MO w N.. 01.04.1980 r. został przeniesiony na własną prośbę i mianowany na stanowisko milicjanta Posterunku (...) w Ł.. Następnie, znowu na własną prośbę 01.07.1980 r. został przeniesiony do (...) w Ł., a od 01.08.1980 r. został posterunkowym na wolnym etacie starszego posterunkowego Posterunku MO w P.. 16.07.1983 r. został przeniesiony służbowo do (...) w Ł. i mianowany na stanowisko młodszego inspektora Sekcji T W20, 01.05.1986 r. na własną prośbę został wyznaczony na stanowisko milicjanta-starszego kuriera Poczty Specjalnej Wydziału Łączności, 16.05.1987 r. został odwołany z zajmowanego stanowiska i przeniesiony na własną prośbę do Wydziału VI SB oraz mianowany na stanowisko młodszego inspektora na wolnym etacie inspektora, 01.04.1988 r. został zwolniony z zajmowanego stanowiska i mianowany na stanowisko inspektora, 01.11.1989 r. został zwolniony z zajmowanego stanowiska i mianowany inspektorem w Wydziale Ochrony (...). 16.01.1990 r. został zwolniony z zajmowanego stanowiska i przeniesiony służbowo do (...) w Ł. oraz mianowany na stanowisko inspektora Sekcji d/w z Przestępstwami Gospodarczymi. 31.07.1990 r. został zwolniony ze służby w organach SB, zaś 01.08.1990 r. został przyjęty do służby w Policji i mianowany policjantem w służbie stałej na stanowisko specjalisty Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego w (...) w Ł.. 30.09.1992 r. został młodszym specjalistą Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego, 16.05.1998 r. ponownie został specjalistą w/w Wydziału, a 01.01.1999 r. został specjalistą Wydziału Dochodzeniowo-Śledczego w K. w Ł.. Ponadto w trakcie służby posiadał stopnie: starszy szeregowy MO, kapral MO, starszy kapral, plutonowy, sierżant, starszy sierżant, podporucznik MO, podkomisarz, komisarz, nadkomisarz.

05.01.2001 r. J. L. został zwolniony ze służby w Policji na podstawie art. 41 ust. 1 pkt 1 ustawy z 6 kwietnia 1990 r. o Policji. Orzeczeniem Wojewódzkiej Komisji Lekarskiej MSWiA w B. z 30.10.2000 r. został zaliczony do III grupy inwalidzkiej w związku ze służbą. Uzyskał prawo do policyjnej emerytury i policyjnej renty inwalidzkiej przyznanych decyzjami z 05.02.2001 r.

24.07.2009 r. do Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA wpłynęła informacja Instytutu Pamięci Narodowej z 23 czerwca 2009 r. Nr (...) o pełnieniu przez J. L. służby w organach bezpieczeństwa państwa w okresie od 15.07.1987 r. do 01.11.1989 r. Uwzględniając powyższą informację organ rentowy wydał decyzję o ponownym ustaleniu wysokości emerytury policyjnej ustalając jej wysokość na kwotę 3.174,54 zł.

09.06.2017 r. wpłynęła do Zakładu Emerytalno-Rentowego MSWiA informacja Instytutu Pamięci Narodowej z 4 kwietnia 2017 r. Nr (...) o przebiegu służby J. L., w której wykazano, że w okresie od 16.07.1983 r. do 15.01.1990 r. pełnił on służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b ustawy z 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej, Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. z 2016 r. poz. 708 z późn. zm.).

Na podstawie tej informacji Dyrektor Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji wydał 06.07.2017 r. decyzje będące przedmiotem zaskarżenia.

J. L. nie występował do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji w trybie art. 8a ustawy z 18.02.1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin, o wyłączenie zastosowania art. 15c, art. 22a i art. 24a powołanej wyżej ustawy.

Powyższe ustalono na postawie akt osobowych odwołującego się oraz akt emerytalno-rentowych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny sprawy wynikający z przytoczonych dowodów zasadniczo nie był sporny między stronami.

Wnioskodawca kwestionował przyjęcie przez organ rentowy, że jego służba w okresie od 16.07.1983 r. do 15.01.1990 r. była wykonywana na rzecz państwa totalitarnego oraz podnosił szereg zarzutów sprzeczności zastosowanych wobec niego przepisów art. 15c i art. 22a ustawy z dnia 18 lutego 1994 r. o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016, poz.708 ze zm.) z normami Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej oraz przepisami Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności.

Zastosowane wobec wnioskodawcy przepisy wprowadzono na mocy art. 1 ustawy nowelizującej z 16 grudnia 2016 r. Zgodnie z art. 15c, w przypadku osoby, która pełniła „służbę na rzecz totalitarnego państwa” i która pozostawała w służbie przed dniem 2 stycznia 1999 r., emerytura wynosi: 0% podstawy wymiaru - za każdy rok tej służby a przy tym, emerytura nie podwyższa się zgodnie z art. 15 ust. 2 i 3 ustawy nowelizowanej, jeżeli okoliczności uzasadniające podwyższenie wystąpiły w związku z pełnieniem służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Jednocześnie ustawodawca wprowadził ograniczenie, zgodnie z którym wysokość emerytury ustalonej zgodnie z art. 15c ust.1i 2 nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zgodnie z art. 22 a ust 1 i 3 ustawy w przypadku osoby, która pełniła służbę na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b, rentę inwalidzką ustaloną zgodnie z art. 22 zmniejsza się o 10% podstawy wymiaru za każdy rok służby na rzecz totalitarnego państwa, o której mowa w art. 13b. Przy zmniejszaniu renty inwalidzkiej okresy służby, o której mowa w art. 13b, ustala się z uwzględnieniem pełnych miesięcy. Wysokość renty inwalidzkiej, ustalonej zgodnie z ust. 1, nie może być wyższa niż miesięczna kwota

przeciętnej renty z tytułu niezdolności do pracy wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ogłoszonej przez Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Sądowi Okręgowemu znany jest fakt zwrócenia się przez Sąd Okręgowy w Warszawie z zapytaniem prawnym do Trybunału Konstytucyjnego z uwagi na powzięte wątpliwości co do zgodności z Konstytucją RP przepisów art. 15c, art. 22a oraz art. 13 ust. 1 lit. 1c w związku z art. 13b ustawy zaopatrzeniowej w brzmieniu nadanym przez art. 1 ustawy z dnia 16 grudnia 2016 r. o zmianie ustawy o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Biura Ochrony Rządu, Państwowej Straży Pożarnej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (Dz.U. 2016/2270). Wątpliwości te zostały szeroko przedstawione w postanowieniu Sądu Okręgowego w Warszawie z dnia 24 stycznia 2018 r. sygn. akt XIII 326/18, sprawa zawisła przed Trybunałem Konstytucyjnym w dniu 27 lutego 2018 r. pod sygnaturą P 4/18 i do chwili obecnej nie zostało wydane rozstrzygnięcie.

Sąd Okręgowy uważa jednak, że mimo faktu procedowania przez Trybunał Konstytucyjny w zakresie przepisów będących podstawą prawną rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie, okoliczności faktyczne pozwalają na wyrokowanie bez potrzeby weryfikowania konstytucyjności przepisów przez Trybunał Konstytucyjny.

Na marginesie jedynie Sąd Okręgowy wskazuje, że przepisy wprowadzone ustawą z 16.12.2016 r. budzą szereg wątpliwości tut. Sądu w zakresie ich zgodności z Konstytucją i w zarzutach sformułowanych w odwołaniu, jest wiele racji.

Niemniej jednak bez potrzeby odwoływania się do niekonstytucyjności niektórych przepisów ustawy, decyzja winna ulec zmianie z uwagi na niezaistnienie przesłanek do obniżenia świadczenia odwołującego się.

Punktem rozważań jest, że Sąd Ubezpieczeń Społecznych, rozpoznający sprawę w wyniku wniesienia odwołania od decyzji Dyrektora Zakładu Emerytalno-Rentowego Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji w sprawie ponownego ustalenia wysokości emerytury policyjnej byłego funkcjonariusza Służby Bezpieczeństwa, nie jest związany treścią informacji o przebiegu służby przedstawionej przez Instytut Pamięi Narodowej zarówno co do faktów jak i co do kwalifikacji prawnej tych faktów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 grudnia 2011 r., II UZP 10/11 OSNP 2012/23-24/298). Stanowisko to Sąd Okręgowy w pełni akceptuje. Ustalenia faktyczne i interpretacje prawne Instytutu Pamięi Narodowej nie mogą więc wiązać Sądu, do którego wyłącznej kompetencji należy ustalenie podstawy faktycznej rozstrzygnięcia w przedmiocie prawa do emerytury policyjnej i jej wysokości oraz odpowiednia kwalifikacja prawna ustalonych faktów. Taka argumentacja jest uzasadniona tym bardziej, że w postępowaniu z zakresu ubezpieczeń społecznych nie obowiązują ograniczenia dowodowe wynikające z przepisów rozporządzenia, odmiennie niż w postępowaniu przed organem rentowym, a zastosowanie znajdują wyłącznie przepisy Kodeksu Postępowania Cywilnego, w tym także przepisy dotyczące postępowania dowodowego. Sąd, w przeciwieństwie do organu rentowego, nie jest związany określonymi środkami dowodowymi, gdyż zgodnie z treścią art. 473 KPC w postępowaniu przed sądem w sprawach z zakresu prawa pracy i ubezpieczeń społecznych nie stosuje się przepisów ograniczających dopuszczalność dowodu ze świadków i przesłuchania stron. Oznacza to, że każdy fakt może być dowodzony wszelkimi środkami, które Sąd uzna za pożądane, o czym stanowi art. 473 § 1 KPC. Zgodnie z treścią art. 13b ustawy z dnia 18 lutego 1994 roku o zaopatrzeniu emerytalnym funkcjonariuszy Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Straży Granicznej, Służby Ochrony Państwa, Państwowej Straży Pożarnej, (...) Skarbowej i Służby Więziennej oraz ich rodzin (aktualnie t.j. Dz.U. 2019 poz. 288 ze zm.) - dalej określanej jako ustawa dezubekizacyjna - za służbę na rzecz totalitarnego państwa uznaje się służbę od dnia 22 lipca 1944 roku do dnia 31 lipca 1990 roku w enumeratywnie wymienionych cywilnych i wojskowych instytucjach i formacjach.

W ocenie Sądu Okręgowego nie wystarczy jednak pełnić służby w jednostkach wymienionych w art. 13b ustawy dezubekizacyjnej ale służba ta musi mieć cechy „służby na rzecz totalitarnego państwa”. Inna wykładnia cytowanego przepisu miałaby charakter niekonstytucyjny i naruszałaby m.in. art. 30 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej

w zakresie godności człowieka, której ochrona i poszanowanie jest obowiązkiem, poprzez stygmatyzowanie emerytów policyjnych i ich dyskredytację prawną i moralną. Osoby te potraktowane zostałyby jako służące władzy komunistycznej, dążącej do absolutnego podporządkowania sobie obywateli i wszystkich sfer ich życia, uznając ich za osobowy substrat aparatu bezpieczeństwa tj. państwa reżimowego czy policji politycznej. Ustawa nie precyzując stanowisk w aparacie bezpieczeństwa dotyczyłaby więc także osób, których funkcja czy praca nie miały charakteru operacyjnego, lecz pomocniczy, niezwiązany z głównymi funkcjami resortu.

Inne rozumienie cytowanego przepisu prowadziłyby też do sprzeczności z art. 67 ust. 1 Konstytucji w zw. z art. 31 ust. 3 Konstytucji (prawo do zabezpieczenia społecznego) z uwagi na brak zróżnicowania emerytów mundurowych i brak proporcjonalności przyjętych rozwiązań. Ustawodawca nadto przyjął fikcję prawną polegającą na przyjęciu mnożnika 0% podstawy wymiaru, tak jakby funkcjonariusze nie pracowali jak też, niezależnie od ich służby poza jednostkami wymienionymi w art. 13b często wieloletniej, wprowadził ograniczenie, zgodnie z którym wysokość emerytury nie może być wyższa niż miesięczna kwota przeciętnej emerytury wypłaconej przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Takie drastyczne rozwiązania ustawowe przy braku prokonstytucyjnej wykładni z pewnością doprowadziłyby również do naruszenia art. 2 Konstytucji (ochrony praw nabytych poprzez zakaz stanowienia norm arbitralnie odbierających lub ograniczających prawa podmiotowe, zasady zaufania do państwa i stanowionego przez nie prawa, zasady sprawiedliwości społecznej,) a w odniesieniu do praw majątkowych także art. 64 ust 2 Konstytucji.

Ustawa dezubekizacyjna nie zawiera definicji „służby na rzecz totalitarnego państwa” A zatem wobec przyjęcia, że system prawny jest kompletny należy odnieść się do definicji zawartej w ustawie z 18.10.2006 r. o ujawnianiu informacji o dokumentach organów bezpieczeństwa państwa z lat 1944-1990 oraz o treści tych dokumentów (Dz.U. z 2019 r. poz. 430). Zgodnie z preambułą tej ustawy służbą tego rodzaju jest „praca albo służba w organach bezpieczeństwa państwa komunistycznego, lub pomoc udzielana tym organom przez osobowe źródło informacji, polegające na zwalczaniu opozycji demokratycznej, związków zawodowych, stowarzyszeń, kościołów i związków wyznaniowych, łamaniu prawa do wolności słowa i zgromadzeń, gwałceniu prawa do życia, wolności, własności i bezpieczeństwa obywateli, była trwale związana z łamaniem praw człowieka i obywatela na rzecz komunistycznego ustroju totalitarnego”.

Stan faktyczny sprawy nie wskazuje aby odwołujący się pełnił tego rodzaju służbę. Nie ma na to żadnego dowodu. Materiał zgromadzony w sprawie nie potwierdza, aby J. L. wykonywał jakiegokolwiek czynności o charakterze operacyjnym. Jak zeznał w lipcu 1983 r. został przeniesiony służbowo z Milicji do Wydziału Zabezpieczenia Operacyjnego. Taką propozycję otrzymał z Wydziału Kadr. Podstawą propozycji było, że miał wykształcenie elektroniczne i interesował się elektroniką. W jego ocenie od 3 lipca 1983 r. wypełniał funkcję biurowo-techniczną, która polegała na odsłuchiwaniu rozmów telefonicznych, wcześniej nagranych i sporządzaniu notatek służbowych z treści tych rozmów. Notatki przekazywał do naczelnika Wydziału, który nadawał im bieg formalny. Wyjaśnił, że były to odsłuchiwane rozmowy osób cywilnych, podejrzewanych o malwersacje, przestępstwa skodyfikowane. Nie byli to przestępcy o charakterze politycznym, tylko podejrzani o popełnienie przestępstw gospodarczych i kryminalnych. Odsłuchiwano też rozmowy księży, ale tych, którzy nielegalnie pozyskiwali materiały budowlane na budowę kościoła. nie posiada żadnych dokumentów na temat raportów przeze niego składanych. Odwołujący się dostawał zlecenie zakładania podsłuchów, ale nie on decydował komu założyć podsłuch i nie miało to charakteru politycznego, bo nie chodziło o to, żeby określać czy ta osoba podsłuchiwana miała negatywne nastawienie do władzy tylko chodziło o ewentualne przypuszczenia popełniania przestępstw kryminalnych. Takimi zadaniami zajmował się do 1986 r., ponieważ wówczas na własną prośbę odszedł na stanowisko kuriera Wydziału Łączności Poczty Specjalnej. Przyznał, że przeniesienie było spowodowane przez Naczelnika, ponieważ toczyło się przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne. Zarzucano ujawnienie tajemnic technik operacyjnych, co się później nie potwierdziło. Wnioskodawca relacjonował, że przeniesiony został z uwagi na zarzut ujawnienia metod pracy Wydziału. Przyznał, że osobie, która była w sferze zainteresowania służb powiedział, że żeby uważała co robi, bo jest obserwowana, ale to nie chodziło o sprawy polityczne tylko gospodarcze. Wtedy został przeniesiony do Wydziału Łączności. Dodał też, że jak pracował w Wydziale (...) Operacyjnych, chciano go skierować do szkoły oficerskiej w L., na co się

nie zgodził, więc zaproponowano mu później szkołę oficerską w systemie zaocznym. Zgodził się i został przyjęty do tej szkoły. Wyjaśnił również, że będąc kurierem w Wydziale Łączności pisał pracę dyplomową, a jako kurier zajmował się odbiorem przesyłek z punktu odbioru przesyłek samochodem służbowym w zalakowanych workach i przywożeniem ich do Ł.. Było dwóch kurierów jednocześnie. Następnie rozkładał przywiezioną pocztę na półki adresowane do poszczególnych Wydziałów, naczelników, komendantów. W tym czasie pisał pracę dyplomową i chciał mieć pełen dostęp do materiałów operacyjnych dlatego zawniósł o przeniesienie do Wydziału VI i został inspektorem w tym Wydziale. Wydział VI zajmował się rolnictwem i przemysłem spożywczym i miał pod „opieką” PGR G., (...) w Ł. i Wojewódzki Zakład Usług (...) w Ł.. Realizował tam zadania w zakresie nieprawidłowości w funkcjonowaniu gospodarki narodowej, kradzieży, nieprawidłowości gospodarowaniem majątkiem, finansami zakładu, malwersacji. Zaznaczył, że w zakresie jego czynności nie pozostawały działania związane z opozycją, ani związkami zawodowymi, czy wyznaniowymi. Nie łamał praw obywateli. Nie czuje się, aby przeciwdziałał opozycji, nie zmuszał nikogo do niczego i nie działał przeciwko ludziom. Zeznał, że nie przymuszał do współpracy, jeżeli ktoś nie chciał współpracować na zasadzie obywatelskiej, to nie współpracował. Relacjonował jak wyglądała współpraca, żeby zakład dobrze prosperował. Zajmował się 4 zakładami i miał 4 współpracowników np. dyrektorów. To ich pytał co się dzieje w zakładzie, jakie są trudności, problemy, jak jest z realizacją planów produkcyjnych. Z jego zeznań wynika, że nie zajmował się działalnością operacyjną w zakresie rozpracowywania środowisk opozycyjnych w zakładach pracy, nastrojów pod kątem politycznym, możliwością strajku. Przeszedł pozytywnie weryfikację przed komisją powołaną przez Prezesa Rady Ministrów, a po 1990 r. był awansowany i nagradzany. Odwołujący się zeznał stanowczo, że nie prowadził działalności na rzecz państwa totalitarnego, państwo gwarantowało mu emeryturę, która należy się za służbę, a nie za sposób jej pełnienia. Nie udowodniono mu, żeby kogoś prześladował albo komuś dokuczył (k. 83-83v i 111v-112 akt).

Powyższe wyjaśnienia i zeznania odwołującego się znajdują odzwierciedlenie w dokumentach znajdujących się zarówno w aktach osobowych odwołującego się, jak i aktach IPN. Raport z 03.03.1987 r. potwierdza, że odwołujący się wystąpił z prośbą o przeniesienie służbowe z Poczty Specjalnej Wydziału Łączności do Wydziału Operacyjnego SB z uwagi na umożliwienie mu lepszego przygotowania się do egzaminów i stworzenia praktycznej możliwości konfrontacji wiedzy teoretycznej z codzienną służbą (k. 41 akt osobowych). Opinia służbowa z 28.04.1987 r. potwierdza także fakt, że odwołujący się posiadał dobre przygotowanie ogólne i zawodowe i podnosił kwalifikacje zawodowe poprzez systematyczny udział w szkoleniach (k. 42 akt osobowych). Natomiast opinia Wojewódzkiej Komisji Kwalifikacyjnej w Ł. potwierdza, że odwołujący się pozytywnie przeszedł weryfikację przyjęcia do Policji. Wówczas Komisja stwierdziła, że J. L. odpowiada wymogom przewidzianym dla funkcjonariusza lub pracownika Ministerstwa Spraw Wewnętrznych określonym w ustawie i posiada kwalifikacje moralne do pełnienia służby w Policji (k. 67 akt osobowych). Ani z akt IPN ani z akt osobowych nie wynika, by odwołujący się prowadził jakiegokolwiek działania operacyjne mające na celu rozpracowywanie poszczególnych środowisk pod względem politycznym.

Analizując całokształt materiału dowodowego zebranego w sprawie, w tym zeznania samego odwołującego się Sąd stwierdził, że w postępowaniu sądowym została skutecznie podważona zgodność ze stanem faktycznym informacji IPN nr (...) o przebiegu służby J. L. w organach bezpieczeństwa państwa. Sąd nie dał wiary wyżej wymienionemu dowodowi z dokumentu IPN. Wynikająca z niego informacja jest sprzeczna z treścią ustaleń dokonanych przez Sąd.

Przywracanie sprawiedliwości społecznej poprzez obniżenie emerytur en bloc wszystkim funkcjonariuszom służb i organów bezpieczeństwa, niezależnie od ich roli i pełnionej funkcji, było już przedmiotem poprzednich rozwiązań ustawowych przyjętych w noweli z 23 stycznia 2009 r. (Dz.U. Nr 24 poz. 145), tzw. „pierwszej ustawy dezubekizacyjnej”. Wówczas już obniżono wskaźnik wysokości podstawy wymiaru emerytury za każdy rok służby w organach bezpieczeństwa państwa do 31.07.1990 r. z 2,6% do 0,7% w związku z przyjęciem, że te prawa zostały nabyte niesłusznie. Sprawa decyzji wydawanych na podstawie tej ustawy trafiła przed Europejski Trybunał Praw Człowieka, a ten stwierdził, że przyjęte rozwiązanie było dopuszczalne - stanowiło kres przywilejom emerytalnym przysługującym członkom byłych komunistycznych służb bezpieczeństwa i zapewniło tym samym sprawiedliwość systemu emerytalnego w Polsce.

Przy wydawaniu decyzji emerytalnej na podstawie drugiej ustawy dezubekizacyjnej – nie tylko trzeba ustalić, czy ktoś pracował lub służył w jednostkach pracujących zdaniem ustawodawcy „na rzecz totalitarnego państwa”, ale jeszcze udowodnić, że praca bądź służba tej osoby spełniała wskazane w ustawie lustracyjnej kryteria.

Zasadność takiego kierunku wykładni przepisów potwierdził Sąd Najwyższy w uchwale z 16 września 2020 r. III UZP 1/20, wskazując, że kryterium „służby na rzecz totalitarnego państwa” powinno być oceniane na podstawie wszystkich okoliczności sprawy, w tym także indywidualnych czynów i ich weryfikacji pod kątem naruszenia podstawowych praw i wolności człowieka. Sąd Najwyższy wskazał również, że „pojęcie „służby na rzecz totalitarnego państwa” należy odkodować jako punkt wyjścia do analizy sytuacji prawnej indywidualnych świadczeniobiorców. I tym samym nie można zgodzić się z założeniem, że sam fakt stwierdzenia pełnienia służby od 22 lipca 1944 r. do 31 lipca 1990 r. w wymienionych instytucjach i formacjach jest wystarczający do uzyskania celu ustawy z 2016 r., w tym także aby wykluczone zostało prawo do dowodzenia, iż służba pełniona w tym czasie nie była służbą na rzecz totalitarnego państwa”.

Skoro służba wnioskodawcy nie spełniała kryteriów wskazanych w ustawie, nie ma żadnych podstaw do przeliczania emerytury na zasadzie art. 15c ani renty inwalidzkiej na podstawie art. 22a ustawy dezubekizacyjnej. Z tych względów zaskarżone decyzje jako błędne podlegają zmianie.

Mając na uwadze powyższe, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 KPC orzekł jak w wyroku...